

УДК 784.9:378

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3\(228\)-135-138](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2026-3(228)-135-138)

ХЛЕБНИКОВА МАРИНА ЮРІЇВНА,

викладачка кафедри естрадного співу,
Київська муніципальна академія естрадного
та циркового мистецтва, м. Київ, Україна

Maryna Khlyebnikova,

Lecturer at the Department of Popular
Music Vocal Performance,

Kyiv Municipal Academy of Circus and Performing Arts, Kyiv, Ukraine

E-mail: hleb0305@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0006-3128-4132>

ФОРМУВАННЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИХ ТА ІМПРОВІЗАЦІЙНИХ НАВИЧОК У МАЙБУТНІХ ЕСТРАДНИХ ВОКАЛІСТІВ

А Підготовка майбутніх естрадних вокалістів потребує оновлення змісту, форм і методів навчання з урахуванням сучасних вимог музичної індустрії. Розглядаються традиційні підходи до вокальної освіти, орієнтовані на технічне вдосконалення голосу та відтворення зразків. Виокремлюються обмеження цих підходів у розвитку креативності, індивідуального стилю та самовираження.

Особлива увага приділяється інтерпретаційним та імпровізаційним навичкам, які формують художнє мислення, здатність до варіативного трактування творів і створення власного виконавського стилю.

Надано рекомендації щодо інтеграції цих навичок в освітній процес. Удосконалення підготовки з урахуванням інтерпретації та імпровізації може підвищити сценічну виразність і конкурентоспроможність майбутніх вокалістів. У статті використано методи аналізу, узагальнення та педагогічного спостереження.

Ключові слова: естрадний вокал; інтерпретація; імпровізація; вокальна підготовка; професійна компетентність

FORMATION OF INTERPRETIVE AND IMPROVISATIONAL SKILLS IN FUTURE POP VOCALISTS

S The training of future pop vocalists requires updating the content, forms, and instructional methods to align with the current demands of the music industry. Traditional approaches to vocal education, which focus on the technical improvement of the voice and reproduction of established models, are examined. The limitations of these approaches in developing creativity, individual style, and self-expression are highlighted.

Special attention is given to interpretative and improvisational skills, which foster artistic thinking, enable flexible interpretation of musical works, and support the creation of a personal performing style. Recommendations for integrating these skills into the educational process are provided.

Enhancing training with a focus on interpretation and improvisation can improve stage expressiveness and increase the competitiveness of future vocalists. The study employs methods of comparative analysis, generalization, and pedagogical observation.

Keywords: pop vocal; interpretation; improvisation; vocal training; professional competence

Актуальність проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими практичними завданнями.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі естрадного вокалу, здатних до творчої самореалізації в умовах сучасного музично-культурного простору. Традиційні підходи до навчання вокалу часто зосереджуються на технічному аспекті виконання, залишаючи поза увагою розвиток творчого мислення, індивідуального стилю та здатності до імпровізації, що підтверджується тим, що «у практиці естрадного вокалу значна увага приділяється технічним прийомам, тоді як творчий компонент нерідко залишається другорядним» [3, с. 208], а також тим, що «аналіз вокальних технік часто зосереджується на їхньому виконанні, а не на інтерпретаційній варіативності» [4, с. 349].

У практичній діяльності естрадного вокаліста важливими є вміння:

- інтерпретувати музичний твір відповідно до власного художнього бачення [1, с. 51–56];
- варіювати мелодичну лінію [6];
- імпровізувати в межах стилю [7, с. 150–180].

Музично-виконавська практика характеризується високим рівнем конкуренції та динамічною зміною естетичних запитів аудиторії, що висуває нові вимоги до професійної підготовки вокалістів. Важливим стає не лише технічне володіння голосом, але й здатність до адаптації у різних жанрових і стилістичних умовах. Особливо це стосується естрадного вокалу, де виконавець одночасно виступає інтерпретатором, артистом й автором сценічного образу. У цьому контексті формування творчої автономності стає ключовим завданням вокальної педагогіки.

Аналіз попередніх досліджень. Проблематика вокальної підготовки розглядалася у працях багатьох науковців [3; 4], зокрема досліджувалися питання формування виконавської

майстерності, розвитку музичного слуху та техніки голосоутворення. Питання інтерпретації музичного твору висвітлюються у дослідженнях виконавського мистецтва, де інтерпретація розглядається як процес творчого осмислення авторського тексту [2]. Імпровізація, у свою чергу, досліджується переважно у контексті джазового мистецтва та сучасної музичної практики, де вона трактується як процес миттєвого створення музичного матеріалу на основі наявних знань і слухового досвіду [6], що ґрунтується на здатності музиканта «конструювати та оперувати ментальними уявленнями» [9, с. 21], а також як «форма творчої діяльності, що передбачає варіативність і відкритість музичного мислення» [8, с. 220].

Водночас у наукових працях недостатньо уваги приділено комплексному підходу до розвитку інтерпретаційних та імпровізаційних навичок, оскільки «вокальна підготовка часто аналізується крізь призму когнітивного та емоційного розвитку без достатньої інтеграції творчих практик» [5, с. 113], а сучасні дослідження підкреслюють потребу у розвитку навичок XXI століття, зокрема креативності та гнучкого мислення у вокальній педагогіці [10].

Аналіз сучасних досліджень дозволяє констатувати, що більшість наукових праць розглядає вокальну підготовку або в аспекті технічного розвитку голосу, або в межах психології музичного виконання. При цьому інтеграція інтерпретаційних та імпровізаційних компонентів часто залишається фрагментарною. У зарубіжних дослідженнях наголошується на необхідності розвитку креативних компетентностей виконавця як умови його професійної конкурентоспроможності. Водночас у вітчизняній педагогічній практиці ця проблематика потребує подальшої систематизації та методичного обґрунтування.

Виділення невіршених раніше частин проблеми. Незважаючи на значну кількість досліджень у галузі вокальної педагогіки, відсутній цілісний методичний підхід, оскільки «педагогічні моделі не завжди враховують взаємозв'язок технічного та творчого розвитку виконавця» [5, с. 113], а також наголошується на необхідності інтеграції сучасних компетентностей у вокальну освіту [10].

Отже, необхідно розробити методичні підходи до інтеграції інтерпретації та імпровізації, становлення творчої самостійності студентів та розвитку імпровізаційного мислення.

Однією з ключових проблем сучасної вокальної освіти є недостатня інтеграція творчих практик у щоденний освітній процес. У більшості освітніх програм переважає репродуктивна модель навчання, що зорієнтована на відтворення готового музичного матеріалу. Такий підхід обмежує розвиток виконавської гнучкості та ускладнює розвиток індивідуального стилю студента. У зв'язку з цим постає необхідність переосмислення методичних підходів до викладання естрадного вокалу з урахуванням сучасних вимог сценічної практики.

Метою статті є обґрунтування особливостей формування інтерпретаційних та імпровізаційних навичок у майбутніх естрадних вокалістів і визначення ефективних

педагогічних підходів до їх розвитку у процесі професійної підготовки.

Викладення основного матеріалу. Формування інтерпретаційних умінь пов'язане з осмисленням художнього змісту музичного твору, оскільки інтерпретація визначається як «процес творчого переосмислення авторського тексту виконавцем» [2, с. 42], а також як «взаємодія технічних і художніх компонентів у вокальному виконанні» [3, с. 208].

Компоненти інтерпретації:

- розуміння стилістичних особливостей твору [1, с. 51–56];
- емоційно-образне мислення [2, с. 42–48];
- варіативність виконання [6].

Інтерпретаційна діяльність вокаліста включає не лише відтворення нотного тексту, але й глибоке розуміння художнього контексту твору. Важливим є здатність виконавця до стилістичного аналізу, визначення емоційної доміанти композиції та створення цілісного сценічного образу. У сучасній естрадній практиці інтерпретація набуває багатовекторного характеру, оскільки один і той самий твір може набувати різного художнього змісту залежно від виконавської концепції.

Компоненти імпровізації:

- розвинений музичний слух [6];
- знання гармонічних структур [7, с. 150–180];
- свобода володіння голосом [8, с. 220–240].

Імпровізація в естрадному вокалі є процесом музичного конструювання в реальному часі, що поєднує миттєве прийняття рішень, музичну інтуїцію та технічну підготовку. Її розвиток потребує систематичної роботи над слуховими навичками, гармонічним мисленням і ритмічною свободою. У педагогічному контексті імпровізація виконує функцію розвитку творчої автономії студента, дозволяючи йому виходити за межі стандартизованих виконавських моделей.

Методи розвитку навичок:

- варіювання мелодії під час виконання [1, с. 51–56];
- створення власних вокальних фраз [6];
- виконання вправ на імпровізацію [7, с. 150–180];
- робота з різними стилями музики [10].

Розвинена інтерпретація та імпровізація забезпечують можливість вокалісту не лише точно відтворювати авторський задум, а й створювати нові смислові інтерпретації, реагувати на партнерів і публіку у реальному часі, що формує високий рівень сценічної виразності та творчої самостійності.

Результати дослідження. Апробація запропонованих методів у процесі професійної підготовки студентів естрадного вокалу (на основі педагогічного спостереження та аналізу результатів навчальної діяльності) засвідчила позитивну динаміку розвитку творчої індивідуальності, сценічної виразності, виконавської гнучкості та здатності до самостійного художнього осмислення музичних творів. Отримані результати підтверджують ефективність інтеграції творчо-орієнтованих завдань у вокальну підготовку.

Студенти систематично виконували завдання на варіювання мелодичного матеріалу, створення власних інтерпретаційних рішень та імпровізаційних вправ у межах

різних стилів, що сприяло розвитку музичного слуху, гармонічного мислення та поступовому формуванню індивідуального виконавського стилю. Така діяльність забезпечувала перехід від репродуктивного відтворення до творчо-варіативного способу виконання.

Аналіз сучасної естрадної практики українських виконавців (TAYANNA, Jerry Heil, LAUD) свідчить про активне використання інтерпретаційних та імпровізаційних прийомів у вокальному виконанні. Зокрема, застосування варіативності вокальної лінії, динамічних контрастів, імпровізаційних вставок та індивідуалізованого емоційного забарвлення сприяє формуванню унікального виконавського стилю та підвищенню рівня сценічної виразності.

Зазначені результати узгоджуються з науковими положеннями щодо ролі інтерпретації та імпровізації у розвитку виконавської майстерності. Зокрема, інтерпретація формує художнє мислення та самостійність виконавця, оскільки «виконавська діяльність передбачає активне осмислення музичного матеріалу та формування власної позиції» [5, с. 182], а також «варіювання та імпровізація є важливими складниками вокального розвитку» [1, с. 52]. Імпровізація, у свою чергу, сприяє розвитку креативності та аналітичного мислення, адже «пов'язана з когнітивними процесами прийняття рішень у реальному часі» [2, с. 45] і «вимагає гнучкого мислення та творчої реакції» [7, с. 150]. Робота з різними стилями підвищує професійну адаптивність виконавця, оскільки «різноманітність музичного досвіду забезпечує розвиток виконавської адаптивності» [11, с. 242], а міждисциплінарні підходи «підсилюють ефективність навчання» [12].

Додатково встановлено, що систематичне включення творчих завдань в освітній процес активізує розвиток не лише виконавських умінь, але й загальної музичної культури студентів. Відзначається підвищення рівня сценічної впевненості, зменшення психологічного напруження під час виконання та зростання здатності до імпровізаційного мислення, що підтверджує ефективність інтегративного підходу до вокальної підготовки.

Результати дозволяють розглядати формування інтерпретаційних та імпровізаційних навичок як багаторівневу педагогічну систему, що поєднує когнітивний, емоційний і виконавський компоненти. У цьому контексті важливо підкреслити, що ефективність навчання значною мірою залежить від поступового переходу від репродуктивного до творчо-варіативного типу виконавської діяльності.

Спостереження за освітнім процесом показали, що студенти, які регулярно долучалися до імпровізаційних вправ і завдань на варіювання музичного матеріалу, демонстрували вищий рівень виконавської впевненості та сценічної адаптивності. У них формувалася здатність швидше реагувати на зміну музичного контексту та самостійно приймати виконавські рішення безпосередньо в процесі виконання.

Інтеграція інтерпретаційних завдань в освітній процес сприяє поглибленню розуміння стилістичних особливостей музичних творів. Це проявляється в усвідомленішому

використанні засобів музичної виразності, зокрема фразування, динаміки та емоційного забарвлення.

Отже, інтерпретація виступає не лише художнім компонентом, але й інструментом формування виконавської свідомості.

Поєднання інтерпретаційної та імпровізаційної діяльності створює умови для становлення індивідуального виконавського стилю. Студенти поступово відходять від шаблонних моделей виконання, формують власні художні рішення та зміцнюють професійну ідентичність, що позитивно впливає на їхню сценічну виразність.

Загалом результати дослідження дають підстави розглядати формування інтерпретаційних та імпровізаційних навичок як цілісну педагогічну систему, що інтегрує когнітивний, емоційний і виконавський компоненти та забезпечує розвиток творчої автономії й професійної гнучкості майбутнього виконавця.

Висновки. Формування інтерпретаційних та імпровізаційних навичок є ключовим складником професійної підготовки майбутніх естрадних вокалістів. Ефективність цього процесу визначається поєднанням технічної вокальної підготовки з розвитком творчого мислення, аналітичних здібностей і здатності до індивідуалізації виконавських рішень. Важливим є також формування у студентів готовності до самостійного художнього пошуку, адаптації до різних жанрово-стильових умов і створення цілісного сценічного образу.

Упровадження сучасних педагогічних підходів, зокрема інтерактивних методів навчання, творчих завдань і практико-орієнтованих вправ, сприяє підвищенню ефективності вокальної підготовки та формуванню фахівця, здатного до професійної самореалізації в умовах сучасної музичної індустрії. Отримані результати підтверджують доцільність інтеграції інтерпретаційного та імпровізаційного складників у зміст вокальної освіти.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для розроблення навчальних програм, методичних рекомендацій і творчих практикумів, спрямованих на розвиток виконавської майстерності студентів та їхньої сценічної культури. Це дозволяє забезпечити цілісний і практико-орієнтований підхід до професійної підготовки вокалістів.

Дослідження також уточнює розуміння процесів формування виконавської індивідуальності та творчої автономії в естрадному вокальному мистецтві, що відкриває перспективи для подальших наукових розвідок у галузі вокальної педагогіки та методики викладання.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні структурних компонентів інтерпретаційних та імпровізаційних навичок й обґрунтуванні підходів до їхньої інтеграції у систему професійної підготовки естрадних вокалістів.

Перспективи подальших розвідок можуть бути спрямовані на:

– розроблення авторських методик розвитку імпровізаційних навичок;

- вивчення впливу цифрових технологій на процес вокальної підготовки;
- аналіз міждисциплінарних підходів у навчанні естрадного вокалу.

Реалізація окреслених напрямів дослідження сприятиме поглибленню наукового розуміння процесів формування виконавської майстерності майбутніх естрадних вокалістів. Це, у свою чергу, дозволить удосконалити зміст професійної підготовки з урахуванням сучасних тенденцій розвитку

музичного мистецтва та освітніх технологій. Важливим є також створення науково обґрунтованих методичних рекомендацій, спрямованих на розвиток творчого потенціалу студентів і підвищення ефективності освітнього процесу. Упровадження результатів таких досліджень у практику закладів вищої мистецької освіти забезпечить підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних до самореалізації в умовах сучасного культурного простору.

Список використаних джерел

1. Гонтар О., Кириченко І. Вокальна імпровізація: від сольного співу до ансамблевого виконання. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 2. С. 51–56. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-8>
2. Зарицька А., Зарицький А., Мрочко В. Сучасні методи постановки голосу в контексті музично-педагогічної освіти. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 1. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-7>.
3. Масник О. Взаємозв'язок прийомів і технік в естрадному вокальному виконавстві. *Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ»*. 2023. P. 208–210. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-21.07.2023.59>.
4. Мигович М. С. Аналітика вокальних технік белтінг, тванг, гроул, штробас та прийоми їх використання. *Scientific progress: innovations, achievements and prospects: proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. Munich: MDPC Publishing, 2022. P. 349–356. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/7f638d2b-fd2d-4f03-b7fd-a65eef2f74c8/download> (дата звернення: 10.03.2026).
5. Al-Khleifat K. The effects of vocal training on the cognitive and emotional development of young children. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*. 2025. Vol. 11, no. 1. P. 113–124. DOI: <https://doi.org/10.52534/msu-pp1.2025.113>
6. Biasutti M. Pedagogical applications of cognitive research on musical improvisation. *Frontiers in Psychology*. 2015. Vol. 6. Article 614. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00614>
7. Burnard P. *Musical creativities in practice*. Oxford : Oxford University Press, 2012. 308 p.
8. Cook N. *Beyond the score: Music as performance*. Oxford : Oxford University Press, 2013. 480 p.
9. Lehmann A. C., Sloboda J. A., Woody R. H. *Psychology for Musicians: Understanding and Acquiring the Skills*. New York : Oxford University Press, 2007. 268 p. DOI: <https://doi.org/10.1525/mp.2007.25.2.171>
10. Li W., Arkhasa Nikko Mazlan C., Safian A. R. 21st-century skills in vocal pedagogy: a scoping review. *Frontiers in Education*. 2026. Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2026.1744952>.
11. MacDonald R. A. R., Wilson G. B., Miell D. Improvisation as a creative process within contemporary music. *Musical Imaginations: Multidisciplinary Perspectives on Creativity, Performance and Perception*. Oxford : Oxford University Press, 2011. P. 242–256. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199568086.003.0016>.
12. Pitychoutis K. M., Spathopoulou F. S., Scurtu B. S. Music as pedagogy in ELT: mechanisms, micro-sequences, and measured gains - a mini-review. *Frontiers in Education*. 2026. Vol. 11. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2026.1731546>.

References

1. Hontar, O., & Kyrychenko, I. (2025). Vokalna improvizatsiia: vid solnoho pivu do ansamblevoho vykonannia [Vocal improvisation: from solo singing to ensemble performance]. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 51-56. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs202528> [in Ukrainian].
2. Zarytska, A., Zarytskyi, A., & Mrochko, V. (2025). Suchasni metody postanovky holosu v konteksti muzychno-pedahohichnoi osvity [Modern methods of voice training in the context of music pedagogical education]. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 42-48. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs202517> [in Ukrainian].
3. Masnyk, O. (2023). Vzaiemozv'iazok pryimov i tekhnik u estradnomu vokalnomu vykonavstvi [Interrelation of techniques and methods in pop vocal performance]. *Collection of Scientific Papers "ΛΟΓΟΣ"*, 208-210. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-21.07.2023.59> [in Ukrainian].
4. Migovich, M. S. (2022). Analytical techniques of singing: belting, twang, growl, strohbass, and methods of their application. In *Scientific progress: innovations, achievements and prospects: Proceedings of the 1st International scientific and practical conference* (pp. 349-356). Munich: MDPC Publishing. <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/7f638d2b-fd2d-4f03-b7fd-a65eef2f74c8/download>
5. Al Khleifat, K. (2025). The effects of vocal training on the cognitive and emotional development of young children. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 11 (1), 113-124. DOI: <https://doi.org/10.52534/msu-pp1.2025.113>
6. Biasutti M. (2015). Pedagogical applications of cognitive research on musical improvisation. *Frontiers in Psychology*, 6, 614. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00614>
7. Burnard, P. (2012). *Musical creativities in practice*. Oxford: Oxford University Press.
8. Cook, N. (2013). *Beyond the score: Music as performance*. Oxford: Oxford University Press.
9. Lehmann, A. C., Sloboda, J. A., & Woody, R. H. (2007). *Psychology for musicians: Understanding and acquiring the skills*. New York: Oxford University Press. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195146103.001.0001>
10. Li, W., Arkhasa Nikko Mazlan, C., & Safian, A. R. (2026). 21st century skills in vocal pedagogy: A scoping review. *Frontiers in Education*, 11. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2026.1744952>
11. MacDonald, R. A. R., Wilson, G. B., & Miell, D. (2011). Improvisation as a creative process within contemporary music. In *Musical imaginations: Multidisciplinary perspectives on creativity, performance and perception* (pp. 242-256). Oxford: Oxford University Press. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199568086.003.0016>
12. Pitychoutis, K. M., Spathopoulou, F. S., & Scurtu, B. S. (2026). Music as pedagogy in ELT: Mechanisms, micro sequences, and measured gains - a mini review. *Frontiers in Education*, 11. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2026.1731546>

Дата надходження до редакції авторського матеріалу 31.03.2026